

күйтте(System Preferences) жайдан-жай шертіп жібереміз. Терезе жүйелі настройки ашылады(System Preferences).

Топтык жүйеде(System) терезенің белгішелерінің жүйелі баптаулары (System Preferences) белгісесін ата-аналық тексеріс (Parental Controls) табу керек. Тінтуірмен оған шертіп жібереміз. Ата-аналар терезесі ашылады(Parental Controls). Сіз енді осы арқылы паремертлерді дұрыстараймыз.

Косымша акпарат. Ата-аналық тексеріс басқару күйтте Mac OS X Lion Server администрированияның тәсілінің игерушілігінде жетімді және едәуір мықты жүйесінің бірі болып табылады.

Темендегі баскарманың аталған мүмкіндіктері арқылы ата-аналық тексерістің ақы-пұлдарын жетімді.

Simple Finder пайдалану арқылы, ыкшамдаған Finder, сосын ондаға басқару пайдалануышының ен маңызды болып табылатынына нысандар шығарылған.

Жасалатын анықтайтын тізбені, қандай аддендум немесе виджеттер ашу арқылы пайдалануышыға рұқсат етіледі. Пайдалануышыларға ашуға рұқсат еткенен кейін аддендумді немесе осы тізбеде көрсетілген виджеттер косамыз

Принтерге деген рұқсат алуды, шартты белгінің өзгерісінің аткаратын кызметтерін, оптикалық тасығыш және Dock шектері арқылы.

Шектемеде, бағдарламаны Mail және iChat, рұқсат беру арқылыға айырбас макулданады.

ӨДЕБІЕТ

1. В.Леонов. Самоучитель Mac OS X Lion. изд. Эксмо, 2012.
2. К.М.Уайт. Администрирование Mac OS X. изд. Эком, 2009.
3. Б.Леонтьев. Apple Macintosh. Персональный компьютер. изд.Тайм, 2005.
4. С.Майерс, М.Ли. Mac OS X 10.5 Leopard в подлиннике. 2005
5. С.Софья. Самоучитель работы на Macintosh. изд. БХВ-Петербург, 2009.

Джунаусова С.М., Куралибаев Н.С.

Виды системных настроек в Mac OS X

Резюме. В этом статье рассматривается образцы применения отчетных письменных памятников в Mac OS X Lion.

Ключевые слова: Mac OS X, Lion, IOS, Lion IOS.

Dzhunusova S. M., Kuralbayev N.S.

Types of the system tuning are in Mac OS X

Summaru. In this article discusses the examples of the application of accounting of written records in Mac OS X Lion.

Key words: Mac OS X, Lion, IOS, Lion IOS.

ӘОЖ 004.738.52

Құрметкан Т. магистрант, Куаныш А., Байматаева Ш.М.

К.И. Сәтбаев атындағы казак ұлттық техникалық университеті,

Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы, Turdybek-narat@mail.ru

XML ТЕХНОЛОГИЯСЫ НЕГІЗІНДЕ WEB-КОСЫМШАЛАРДЫ КҮРУ ТӘСІЛДЕРІН ЗЕРТТЕУ

Андратиа. Бұл макалада XML технологиясын колданумен web-косымшаларды құру сұраптары жарастырылған. Колданыстағы жүйелерге шолу нәтижесінде косымшаны жасау үшін XML-ге негізделген технологияны колдану үсінілған. XML-құжат түріндегі мәліметтердің құрылымы жасалған.

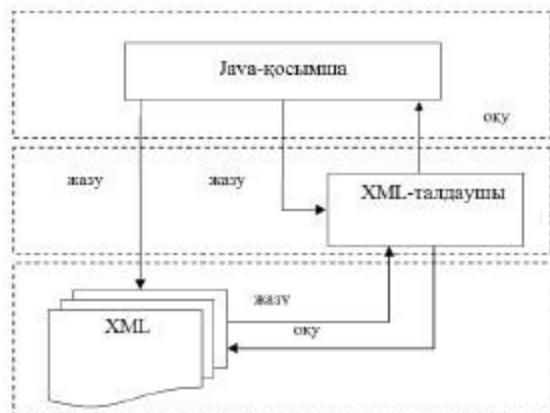
Түйін сөздер: Web-косымша, XML-құжат, акпараттық жүйе, XSL кестелері, XSLT механизми.

Акпараттық жүйелер мен деректер базасын колдану казіргі кездегі көфамдағы адамдардың іскерлік әрекетінің белгілес болып отыр. Жүйенін тиімділігі акпараттық жүйелердің құралдарын дұрыс тандаудан, сәйкес деректер моделін анықтауға байланысты. Казіргі кезде Интернет желісінде көнінен колданылуда. Оның бір себебі, адам әрекетінің барлық сфераларын камтитын акпаратты ағымдағы уақыт масштабында алу мүмкіндігі болып табылады. Соңғы кезде интернет желісін акпаратты тасымалдау ортасынде колдану Web – косымшасының көбеюіне себеп болуда. Бұл, жөнде колданылатын программалардың көптеген колдануышылармен

кодданытуын камтамасыз етүмен байланысты. Бірақ, мұндай ақпараттық жүйелердің тиімді жұмыс істеуі оларды құру тәсілдерін зерттеуді қажет етеді [1].

Бұганде таратылған объекттер технологиясына негізделген клиент-серверлік жүйелер көнінен кодданытуда [2]. Таратылған объекттер технологиясы бойынша құрылған жүйенің артықшылығы ретінде программалық компоненттердің кайталап колдану, жүйенің езгертудің женилдігін айтуда болады. Сондай ақ, мұндай жүйелерде «жінішке клиент» колданылады, демек ақпараттық жүйенің функционалды логикасын оның серверлік белгіне көшіру мүмкіндігі бар. Дәстүрлі ережелер бойынша құрылған қосымшалар, html-құжаттың кальптастыру, деректер базасын басқару жүйесіне (ДББЖ) каратпа жасау және т.б. белгілейтін тұтас қадамдардан тұрады. Бұл, html-құжаттарға езгертулер енгізу кезінде курделілік тұтынады. Дәстүрлі ережелер бойынша құрылған web-қосымшаларға талдау жасау және Интернет-технологияларға шолу нәтижесінде web-қосымшаны құру үшін XML мен Java тілдерін негізделген технология ұсынылады. XML-құжаттардың деректерді сактау әдістері ретінде пайдаланылады, олар ақпаратты талдайды және клиент жағында көрсетуді камтиды. XML-құжаттарда сакталатын мәліметтердің дұрыстығын көздейді, құжат шіндегі иерархиялық сәйкестіктерді тексереді және мазмұнына әртурлі деректер көрсетін құжаттардың құрылымына ортақ стандарт белгілейді. Бұл кезде модульдердің кайталап колдануға болады және құрылтының html-құжаттарға езгертулер енгізу мүмкіндігі бар. Мұндай технологияда үш деңгейді белуге болады: қосымшалар деңгейі, XML-құжаттардың құрамын интерпретациялау деңгейі, ақпаратты сактағыш деңгейі. Бірінші деңгейде жасалған программалық модульдер метадеректерді сипаттау тіліне шығарылады. XML-ге негізделген жүйенің жұмысы үшін XML-құжаттардың сактайтын деректер базасы (ДБ) қажет. Мұндай DB бірнеше нұсқасы бар. Сонын бірі XML тілінде дерек алмасудың колдайтын реляциялық DB. Web-қосымшаны жасауда XSL-кестелер және XSLT механизмі колданылады.

Кеп деңгейлі қосымшалардың іске асыру нұсқаларын қарастырайық. Келесі суретте XML-ге негізделген Web-қосымшаның нұсқасы көрсетілген:

1-сурет.1 XML – құжаттарда сакталатын ақпаратты іске асыру схемасы

Бұл жағдайда мәліметтерді XML – де берудің езіндік формасы құрылады және іздеу, берілген шарттар бойынша әртурлі таңдаулар XML объектті арқылы кол жеткізуге болады. JAVA программасында мәліметтерді XML – файлдан езіндік графикалық құралдармен мәліметтердің объектті XML – моделін колдану арқылы бейнелейді. Клиент жакта жөл арқылы XML – сипаттамалармен алмасу жасайтын браузер болуы керек, ол мәліметтер әртурлі көздерден алынып мүмкін.

Клиент келесі функцияларды орындауды:

- XML – құжаттың талдау, стильдер көстесін көсу және құжаттың кальптастыру;
- Экранға html – құжаттың шығару.

Казіргі кезде XML – құжаттарға талдау жасайтын клиенттердің ішінде MS Internet Explorer - ді атаптауға болады. Ен көп енімділік пен ілгіштіктің камтамасыз ету үшін қосымшалардың компоненттері арнайы механизмдер арқылы беріледі.

XML-парактағы акпарат деректер корына жасалған сұраныс нәтижесінде пайда болады. Көп колданушылық ортада деректер корына сұраныс – айтарлыктай кымбат операция XML-ді колданбай стандартты статикалық HTML-парактарды жасау керек болсын. Бұл жағдайда акпараттың сырткы көрінісін түрлендірудің карапайым есебін шешу үшін, мысалы, сұрыштауды өзгерту үшін бізде мәселені шешудің екі тәсілі бар: сұраныс жасап, нәтижелерін сервердегі қандай да бір уакытша буферге сактау немесе сырткы көріністі өзертекен сайын жана сұраныс жасап, HTML-паракты жанадан құру[3].

Бірінші тәсіл курделі бағдарламалауды қажет етеді, екінші тәсіл деректер корынын серверіне келетін жүктемені айтарлыктай көбейтеді, деректер корынын серверінің енімлілігі жүйенін осал жері болып табылады, себебі колданушы әркашан да нәтижелерді тез алғысы келеді.

XML мен XSL – жоғарыда сипатталған мәселенің бірден-бір шешімі. Шын мәнісінде, XML-парак – ол сұраныстардың нәтижелері үшін уакытша буфер болып табылады. Тек стандартты емес және курделі бағдарламалаудың орнына біз енді стандартты XSL механизмін колданамыз. XSL-файлдың миндеті – XML-файлдың ағашын басқа ағашка, мысалы, HTML форматына сәйкес келетін және браузер экранында форматтауды, шрифт тандауды және т.с. с. ескере отырып көрсетілетін ағашка түрлендіру [4].

Деректер корларын жасаушылар үшін тағы бір манызды пікір бар, казіргі кездегі ДКБЖ-лардың көбісі деректер корына жасалған сұраныс нәтижелерін XML-файл түрінде форматтай алады. Яғни, XML және XSL технологиясының аясында колданушы интерфейсін құру кезінде біз ДКБЖ жабдықтаушысына деген тәуелділік айтарлыктай жойылады. Шығаруды үйімдастыру бөлімінде – толық тәуелсіздікке кол жеткізуге болады [5]. Ал бұл бөлім деректер корымен жұмыс істеуге бағытталған колданбалы жүйелердің көшілілігінде айтарлыктай манызды болып табылады.

XML-технологиясы негізінде «Қазак көш» web-косымшасы құрылады. Мұнда елімізге шетелдерден оралған қандастарымыз туралы мәліметтер жинастырылып, оларды азаматтық алу, мамандықтарына және бейімдеріне қарай еліміздің жұмыс күші тапшы аймактарына осы акпараттың жүйе көмегімен орналастыру мүмкіндігі қарастырылады. Web косымшаны құру үшін алдымен қажетті XML және XSL-кестелер құрылады. XSLT механизмін пайдалана отырып осы кестелерге сұраныстар және сұрыштаулар жасау арқылы қажетті акпаратты алуға болады. Құрылатын косымшада келесі экрандарды құру қарастырылады:

1. Тіркеу терезесі;
2. Көшіл келген қандастарды тіркеуте алу және азаматтық беру терезесі;
3. Көшіл келген қандастар туралы жалпы мәліметтер терезесі;
4. Елдегі енбек күші тапшы енірлер туралы мәліметтер терезесі;
5. Қазақ көшіндегі өзекті жаналыктар терезесі;
6. Азаматтарды қажетті енірге орналастыру терезесі.

Косымшаның жұмысы үшін мәліметтер базасы құрылады. Бұл кезде акпарат XML-құжаттарда сакталуы мүмкін. Сондай ақ, XML-де құрылымданған мәліметтерді сактауға болатындықтан, базадан кез келген акпаратты XML-файл түрінде көрсетуге болады. Келесі суретте косымшада колданылатын XML-құжаттың мысалы көлтірілген:

The screenshot shows the Microsoft Internet Explorer browser window displaying an XML document. The XML code is as follows:

```
<?xml version="1.0" encoding="utf-8"?>
<документ>
    <адресаты>
        <адресант>
            <имя>
                <фамилия>Толебейов</фамилия>
                <город>Канкен</город>
                <страна>Казахстан</страна>
            </имя>
            <контакты>
                <телефон>+7 701 222 2222</телефон>
                <адрес>КЕДР</адрес>
            </контакты>
        </адресант>
        <адресат>
            <имя>
                <фамилия>Толебейова</фамилия>
                <город>Астана</город>
                <страна>Казахстан</страна>
            </имя>
            <контакты>
                <телефон>+7 701 333 3333</телефон>
                <адрес>Габдуллина 2-42</адрес>
            </контакты>
        </адресат>
    </адресаты>
    <сумма>20</сумма>
    <дата>20.09.2010</дата>
    <мамандык>студент</мамандык>
    <область>бояны</область>
</документ>
```

Сурет-2 XML құжат түріндегі мәліметтер

Тек езімізге кажетті мәліметтерді ғана шығарып, тегтердің көмегімен осы акпараттың сыртқы көрінісін бейнелеуге болады, сондыктан осы жерде XML-файлға XSL-турлендіру шаблонын қосу керек. XSL-файлын құрып, XML-файлдың ішінде XSL-файлға <?xml-stylesheet type='text/xsl' href='base_of_qazaqtar.xsl'?> деп сілтеме жасап XML-файлын браузерде ашып XML кестеге кол жеткізуғе болады (3 сурет).

The screenshot shows a Microsoft Internet Explorer window displaying an XML table. The table has columns: Нұрке тури (Type), ФИО (Name), жасы (Age), келген жері (Place of birth), мамандығы (Occupation), отбасы жағдайы (Family status), білім (Education), and Адрес (Address). The data is categorized into two sections: ғұмыс (Work) and қызынтық агуза (Personal life). The work section contains 4 rows, and the personal life section contains 4 rows. The table is styled with alternating row colors.

Нұрке тури	ФИО	жасы	келген жері	мамандығы	отбасы жағдайы	білім	Адрес
ғұмыс							
Толымбек Қайсар	22	КХР	инженер	бөйік	жоғарғы	Галстунда 3-42	
Текелдік Ернор	20	КХР	студент	бөйік	орт	Галстунда 3-42	
Күрбаял Адай	30	Монголия	Мұназы	үйненген	жоғарғы	Алматы облысы	
қызынтық агуза							
Орбек Қайсар	25	КХР	Журналист	үйненген	жоғарғы	Алматы үдерес 255	
Жарын Гүлзат	21	КХР	Запгер	бөйік	жоғарғы	Талғанорғаш	
Толымбек Айбар	35	Облыстық	Күрьязыны	үйненген	орт	Алматы Абай 55	
Күрбек Қайсар	42	КХР	машы	үйненген	орт	Алматы облысы Ақтөбе қаласы	

3-сурет. Мәліметтердің браузердегі көрінісі

JavaScript кемегі арқылы кажетті сұрыптауды қамтамасыз ететін бірнеше XML-файлдарды бірліктіріп, жұмыс істеуге болатын бір XML-файлын құруға болады. Сондай бірнеше XML-файлдарын түрлендіргіп бір HTML құжатқа шакырып, web бетінде шығаруға болады.

ӘДЕБІЕТ

1. Құрметкан Т., Байматаева Ш.М. Web-технологиялар негізінде акпараттық жүйелерді құру тәсілдерін зерттеу// «Козыбаев оқуалары-2013 : Қазақстан әлемдік мадени-өркенштік үрдістерде» халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалы, Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті, 15 нараша, 2013 ж.
2. Құрметкан Т., Байматаева Ш.М Web-косымшаларда колданылатын деректер құрылымдарын зерттеу // Материалы международной научно-практической конф. "Применение информационно-коммуникационных технологий в образовании и науке". Алматы, КазНУ им. Аль-Фараби. С. 227-229.
3. Дэвид Хантер, Джек Рейтер и пр. XML. Базовый курс. Beginning XML. — М.: Вильямс, 2009.
4. Жумагалиев Б.И. Лабораторный практикум по интернет-технологиям. Алматы, 2003.
5. <http://www.muzuk.info/blogpost/xslt>.
6. Тұрсынбек Ж., Байматаева Ш.М. Web-технологиялар негізінде косымшаларды жобалаудың тәсілдерін зерттеу//«Акпараттық және телекоммуникациялық технологиялар: білім, ғылым, тәжірибе» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалы, Алматы, Қазақстан, 5-6 желтоқсан, 2012 ж.

Кұрметкан Т., Куаныш А., Байматаева Ш.М.

Исследование способов построения web-приложений на базе технологии XML

Резюме. В данной статье рассмотрены вопросы построения web-приложений с использованием технологии XML. Исследована методика построения приложений с использованием данной технологии. Разработана структура приложения и XML-документов, необходимых для работы web-приложения.

Ключевые слова: web-приложение, xml документ, информационные системы, xsl таблица, XSLT-механизм.

Kurmekan T., Kuanysh A., Baimataeva Sh. M.

Investigation of methods for constructing web-based applications of XML technology

Resume. In this article questions of creation of web applications with XML technology use are considered. The application programming technique with use of this technology is investigated. The structure of the appendix and the XML documents necessary for work of a web application is developed.

Key words: web-application, xml document, information systems, xsl table, XSLT-mechanism.

УДК 001 (063)
ББК 72
К 38

Главный редактор: Адилов Ж.М., академик

Редакционная коллегия

Кульдеев Е.И., Жусупбеков С.С., Жунусова Г.Ж., Сапаров А.К., Кумеков С.Е., Абдыкапшарова С.Б.,
Дюсембаев И.Н., Ахметов Б.С., Турдалиев А.Т., Бердибеков Р.Ш., Рысбеков К.Б., Бесимбаев Е.Т.

К 38 К.И.Сатпаев атындағы ҚазҰТУ-н 80 жылдызына арналған «Қазақстан 2050 стратегиясының іске асырудагы жас
ғалымдардың орын мен рөлі» халықаралық Сатпаев оқулашының енбектері – Алматы, ҚазҰТУ 2014 ж.
III Том =Труды Международных Сатпаевских чтений «Роль и место молодых ученых в реализации
стратегии «Казахстан-2050», посвященные 80-летию КазНТУ имени К.И. Сатпаева – Алматы: КазНТУ
2014., Том III =Proceedings International satpayev's readings «Role and position of young scientists in
implementation of «Kazakhstan 2050» strategy, devoted to 80th anniversary of KazNTU named after K.I. Satpayev,
2014 Almaty, III volume/бас ред. Ж.М. Адилов. –Алматы: ҚазҰТУ, 2014. – казакша, орынша, ағылшынша.

ISBN 978-601-228-657-1
ISBN 978-601-228-660-1

Ш том. 662 б.
Том III. 662 с.
Volume III. 662 p.

В книгу включены доклады представленные на Международные Сатпаевские чтения «Роль и место
молодых ученых в реализации стратегии «Казахстан-2050», посвященные 80-летию КазНТУ имени
К.И. Сатпаева. В них нашли отражение задачи, обозначенные в Послании Президента РК Н.А. Назарбаева
Стратегия «Казахстанский путь – 2050: Единая цель, единые интересы, единое будущее»:

- Подготовка инженерных кадров и проблемы инженерного образования Республики Казахстан;
- Новые технологии энергосбережения и использования возобновляемых источников энергии;
- Ресурсоэффективные технологии и техника для рационального природопользования и глубокой
переработки сырья и продукции;
- Новые информационные и телекоммуникационные технологии, технологии создания
интеллектуальных систем;
- Инновационные технологии снижения материально-, капитально- и энергоемкости в машиностроении,
строительстве и жилищно-коммунальном хозяйстве;
- Социально-гуманистические эффекты ресурсосберегающей экономики.

Труды данной конференции могут быть полезны преподавателям высших учебных заведений, докто-
рантам, магистрантам, студентам, работникам науки и производства.

УДК 001 (063)
ББК 72

ISBN 978-601-228-657-1 (т.3)
ISBN 978-601-228-660-1 (общ.)

© Казахский национальный технический
университет имени К.И. Сатпаева, 2014

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ФЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

«ФЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМДЕ АҚПАРАТТЫҚ-КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ»

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар департаментінің
50 жылдығына

және Ақпараттық жүйелер кафедрасының 40 жылдығына арналған
халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

22 қараша 2013 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-практической конференции
"ПРИМЕНЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ
ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАНИИ И НАУКЕ",
посвященной 50-летию

Департамента информационно-коммуникационных технологий
и 40-летию кафедры «Информационные системы»

22 ноября 2013 года

Алматы
«Қазақ университеті»
2013

Материалы международной научно-практической конференции «Применение информационно-коммуникационных технологий в образовании и науке», посвященной 50-летию Департамента информационно-коммуникационных технологий и 40-летию кафедры «Информационные системы» КазНУ им. аль-Фараби. 22 ноября 2013 г. – Алматы: Қазақ университеті, 2013. – 301 с.

ISBN 978-601-04-0195-2

Список использованной литературы

1. Желдаков М.И. Внедрение информационных технологий в учебный процесс. – Мн.: Новое знание, 2003.-152 с.

WEB – ҚОСЫМШАЛАРДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ДЕРЕКТЕР ҚҰРЫЛЫМДАРЫН ЗЕРТТЕУ

Құрметкан Т., Байматаева Ш.М.

Қ.И. Сәтбаев атындағы қазақ ұлттық техникалық университеті, Алматы қ.,
Қазақстан

Интернет-технологиялар мен деректер базаларын басқару жүйелерінің (ДББЖ) дамуы интернет желісінің ақпараттық ресурстарын қолдану бойынша қосымша мүмкіндіктер береді. Дәстүрлі ережелер бойынша күрілған web-қосымшаларға талдау жасау және Интернет-технологияларға шолу нәтижесі бойынша web-қосымшаны құру үшін XML мен Java тілдеріне негізделген технология ұсынылады [1,2]. XML-технологиясының артықшылығының бірі - сакталатын деректердің құрылымын сипаттау деректерден белінген болады. Сондықтан, XML-технологиясын қолдану әртүрлі қосымшалар арасында дерек алмасудың колайлы құралы болып табылады. XML-құжаттары клиент жағында да, сервер жағында да қолданылуы мүмкін. Клиент жағында XML-құжаттарды карау мүмкіндігі Internet Explorer-дің 4.0 версиясынан бастап қамтамасыз етіледі. Сервер жағында XML-құжаттармен жұмыс істеу үшін Java, Jscript құралдары қолданылуы мүмкін. Мұндай технология негізгі үш деңгейден тұрады: қосымшалар деңгейі, XML-құжаттардың құрамын интерпретациялау деңгейі, ақпаратты сактағыш деңгейі.

XML-құжаттарды өңдеу үшін әртүрлі құралдар қолданылады. Баска форматтағы құжатты XML-ге түрлендіру үшін XML-редакторлары, синтаксистік шолушылар мен процессорлар және т.б. қолданылуы мүмкін. Әдетте, XML-құжатты өңдеу синтаксистік талдау мен өңдеуден тұрады. Талдау синтаксистік талдаушылар көмегімен орындалуы мүмкін. Талдаушы XML-құжатты оқып, осы құжатқа сәйкес деректерді иерархиялық талдау ағашын құрады. XML-құжатты синтаксистік талдау үшін осы құжатқа кез-келген объект бейнелеуге мүмкіндік беретін құжаттың объектті модель – DOM (Document Object Model) қолданылады. DOM объектті модель көмегімен синтаксистік талдау кезінде барлық XML-құжатты оқу, талдаудың иерархиялық ағашын құру және деректерді бұл ағаштан қайтару орындалады.

XML-құжатты DOM объектті моделі көмегімен талдау үшін талдаушының экземплярын құру қажет болады. Ол үшін ActiveX құжатын қолдануға болады. Одан кейін құжаттың деректеріне, құрылған объекттің қасиеттері мен методтары көмегімен қол жеткізуге болады [3,4]. Клиент келесі функцияларды орындайды:

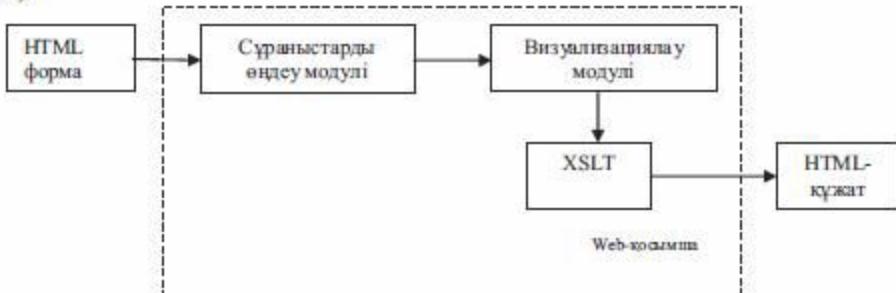
- XML-құжатты талдау, стильдер кестесін қосу және құжаттың құрамын көрсету;
- экранға HTML-құжатты интерпретациялау.

Қазіргі кезде XML-құжатты талдау жасайтын клиент ретінде Microsoft Internet Explorer айтуға болады. Басқалары XML-ағындарды алдын ала HTML-ге түрлендіруді қажет етеді, сондықтан бұл функция сервер жақта іске асырылады.

Ен көп өнімділікті қамтамасыз ету үшін қосымша компоненттері арналы құрылымдармен беріледі. Web-қосымшаның жұмысын қамтамасыз ететін маңызды элемент – деректер базасының сервері болып табылады. ДББЖ деректерді дереу XML-құжат түрінде кайтара алады. Web-қосымшаның жұмысы үшін келесілер қолданылады:

- web-қосымшаның объекттерін сактау мен манипуляциялауға қажетті ДББЖ;
- қосымшалар сервері;
- web-қосымшалар серверінің жұмыс нәтижесін визуализациялауға арналған браузер.

Сондай ақ, жүйенің жұмыс істеуі кезінде визуализациялау модулінің маңызы зор. Бұл модульді іске асыру үшін бірнеше тәсілдерді ұсынуға болады. Соның бірі XSLT технологиясына негізделген кестелік тәсіл (1-сурет).

1-сурет. Кестелік тәсілдің сұлбасы

XSLT - XML-құжатты басқа құжаттарға түрлендіру тілі болып табылады. Мұндай түрлендіру, жалпы жағдайда, акпараттың қажетті бөлігін бөліп, оны оку үшін қолайлы түрде беруге мүмкіндік береді. Сондай ақ, XSLT-стильдер кестелерін сипаттауға арналған функционалды тіл болып табылады. XML-құжат, арналы жасалған стильдер кестесімен XSLT-фильтр арқылы өткізіледі, тек осыдан кейін HTML-құжат қолданушыға жіберіледі [5,6].

Көркүлінди: Web-көсімшалардың күруда колдану мақсатымен XML мен Java технологияларына шолу жасалған. Web-көсімшаның деректер күрылымының әрекеттесу механизмында жаңа тәсілдер орналасқан.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. Байматова Ш.М., Тұрсынбек Ж. Таратылған ақпараттық жүйелердің жасау технологиялары //«Ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялар: білім, ғылым, тәжірибе» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары, Алматы, Қазақстан, 5-6 желтоқсан, 2012 ж.
2. Бенкен Е.С. PHP, MySQL, XML: программирование для Интернета. - СПб.: БХВ-Петербург, 2007.
3. Маршал Б. XML в действии. - М.: Издательство «Триумф», 2002. – 368 с.
4. Рэй Эрик. Изучаем XML. СПб. Символ-Плюс. 2001. 408 с.
- 5.<http://citforum.ru/internet/xmlxslt/xmlxslt.shtml>.
- 6.<http://www.musuk.info/blogpost/xslt>.

РАЗРАБОТКА ВИРТУАЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРНЫХ РАБОТ НА БАЗЕ MICROSOFT .NET XNA FRAMEWORK

Дайнеко Е.А.

Международный университет информационных технологий, Институт
прикладных наук и информационных технологий, г.Алматы, Казахстан

Дмитриев В.Г., Ипалакова М.Т., Жумахмет А.,
Международный университет информационных технологий, г.Алматы,
Казахстан

Введение

В настоящее время в сфере науки и образования наблюдается резкий рост в области разработки и внедрения компьютерных обучающих систем. Компьютерные обучающие системы обладают такими характерными чертами, как гибкость, модульность, параллельность, охват, экономичность, технологичность и инновационность [1]. Одним из таких примеров являются виртуальные лабораторные работы, которые представляют собой компьютерную программу или связанный комплекс программ, осуществляющий компьютерное моделирование некоторых процессов [2].

Төлеп Ә.С., Қойшиева Т.Қ., Қошанова Г.Д. МҰҒАЛІМДЕРДІ КЕСІБІ ДАЙЫНДАУДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ДАМУЫ	211
Жумагалиев Б.И. ПОДХОД К ФОРМИРОВАНИЮ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ ИТ-СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ	215
Хамитов А.Н. АНАЛИЗ ПРИМЕНЕНИЯ МУЛЬТИАГЕНТНОГО ПОДХОДА ДЛЯ РЕШЕНИЯ ЗАДАЧ ЛОГИСТИКИ	219
Тен Т.Л., Омаров Г.Т., Когай Г.Д. КОМПЬЮТЕРНЫЕ ИГРЫ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ	223
Құрметқан Т., Байматаева Ш.М. WEB–ҚОСЫМШАЛАРДА ҚОЛДАНЫЛАТЫН ДЕРЕКТЕР ҚҰРЫЛЫМДАРЫН ЗЕРТТЕУ	227
Дайнеко Е.А., Дмитриев В.Г., Ипалакова М.Т., Жумахмет А. РАЗРАБОТКА ВИРТУАЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРНЫХ РАБОТ НА БАЗЕ MICROSOFT NET XNA FRAMEWORK	229
Danayev N.T., Akhmed-Zaki D.Zh., Mansurova M.E., Pyrkova A.Yu., Kumalakov B.A. DEVELOPMENT E-LEARNING COURSES FOR IT EDUCATION AND INDUSTRY	233
Мокеров В.О., Балова Т.Г., Солтан Г.Ж. АРХИТЕКТУРА СЕМАНТИЧЕСКОГО ПОРТАЛА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ ВКГТУ	237
Надирбаева Г.М. ИНТЕГРАЦИЯ СИСТЕМ В ЕДИНУЮ КОРПОРАТИВНУЮ ИНФОРМАЦИОННУЮ СИСТЕМУ ВУЗА	241
Надирбаева Г.М., Донова Л.А., Балтабай Н.Б., Кучкарова А.Е. ИНТЕГРАЦИЯ СИСТЕМЫ «ІС: ПРЕДПРИЯТИЕ» С КОРПОРАТИВНЫМИ ИНФОРМАЦИОННЫМИ СИСТЕМАМИ	245
Федъкин Е.М. СИСТЕМА МОНИТОРИНГА УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПОРТАЛА ВКГТУ ИМ.Д.СЕРИКБАЕВА	250
Мамыкова Ж.Д., Кистаубаев Е.Б. ФОРМИРОВАНИЕ АНАЛИТИЧЕСКИХ ДАННЫХ НАУЧНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В КОНТУРЕ КОРПОРАТИВНОЙ ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ ВУЗА	253
Асан А.Т., Батыршаева А.Г. АВТОМАТИЗАЦИЯ БОНУСНОЙ СИСТЕМЫ ВУЗОВСКОГО ИЗДАТЕЛЬСТВА	256
Алиева А.С., Шпак М.Н. К ВОПРОСУ ПРОДВИЖЕНИЯ САЙТА В РЕЙТИНГЕ WEBOMETRICS	260
Gultepe Y., Kalaman Y.T. UNIVERSITY RANKING SYSTEM: CASE ANALYSIS FOR KASTAMONU UNIVERSITY AND AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY	264
Шпак М.Н., Алиева А.С. К ВОПРОСУ ОРГАНИЗАЦИИ СИСТЕМЫ ЭЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБОРОТА В ВУЗЕ	268